

8. Oxford University Press, 2015. – 416 p. – Available at : <https://books.google.com.ua/books?id=GtBxCgAAQBAJ>

9. The Concise Oxford Dictionary of Proverbs / Edited by J. A. Simpson. – Oxford University Press, 1982. – 256 p.

Звінський В.О., Криворучко Т.В.
Житомирський державний університет імені Івана Франка

СТИЛІСТИЧНІ ПРИЙОМИ У ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ

Стилістичні прийоми, що використовуються в літературі, мають значний вплив на процес перекладу, оскільки часто ставлять перед перекладачем унікальні завдання. Ефективна передача цих прийомів мовою перекладу вимагає глибокого розуміння як мови оригіналу, так і мови перекладу, а також культурного контексту, в якому було створено твір. Ось кілька прикладів того, як ці прийоми впливають на процес перекладу:

1. Гра слів та ідіоматичні вирази: Переклад гри слів та ідіоматичних виразів може бути особливо складним, оскільки вони часто спираються на специфічні для певної мови каламбури, подвійні значення або культурні відсилання. Перекладачі повинні намагатися знайти еквіваленти в мові перекладу, які зберігають гумор, вплив або значення оригіналу, що може вимагати творчих рішень або адаптації. У книзі Льюїса Керролла «Пригоди Аліси в країні чудес» є знаменитий рядок, де Чеширський кіт каже: “We’re all mad here”. Гра слів полягає в подвійному значенні слова “mad” (злий і божевільний). Українською це можна перекласти як «Ми всі тут божевільні», що передає значення божевілля, але втрачає двозначність, присутню в оригінальному тексті.

2. Алітерації і асонанси: Відтворення алітерації та асонансу в перекладі може бути складним, оскільки ці прийоми залежать від специфічних звуків і фонетичних властивостей мови оригіналу. Перекладачам може знадобитися знайти альтернативні слова або фрази в мові перекладу, які збережуть оригінальну звукову модель, навіть якщо це передбачає відхилення від строго дослівного перекладу. Яскравим прикладом алітерації є “She sells seashells by the seaside” використовується алітерація з повторенням звуку “s”. В українській мові можливий варіант перекладу «Вона продає мушлі біля морського берега», але тоді втрачається алітераційний ефект. Більш креативним перекладом, що зберігає алітерацію, може бути «Сіла Сюзі на сіні сушити сільські снігурі», зберігаючи алітераційний звук «с», але змінюючи значення.

3. Метафора та порівняння: Переклад метафор і порівнянь може бути складним, оскільки ці фігури мови часто пов'язані з культурно-специфічними образами або поняттями. Перекладач повинен враховувати культурний контекст як мови оригіналу, так і мови перекладу, і йому може знадобитися адаптувати метафору або порівняння, щоб зробити її більш доступною або зрозумілою для цільової аудиторії. В англomовному вислові “time is money” час метафорично порівнюється з грошима. Прямим перекладом на українську мову буде «Час -

гроші», що точно передає метафору, оскільки цей вираз також вживається в українській мові зі схожим значенням.

4.Персоніфікація: Переклад персоніфікації вимагає від перекладача продумати, як людські якості, приписувані нелюдським істотам або неживим об'єктам у вихідному тексті, можуть бути виражені в мові перекладу. Це може передбачати пошук еквівалентних виразів або адаптацію персоніфікації до культурного контексту цільової аудиторії. Наприклад, “The wind whispered secrets through the trees», де вітру приписуються людські якості. Українською це можна перекласти як «Вітер шепотів таємниці крізь дерева», що зберігає персоніфікацію.

5.Повторення: Повторення слів, фраз або структур може створювати специфічні ефекти у вихідному тексті, які перекладачі повинні намагатися зберегти в мові перекладу. Це може передбачати пошук еквівалентних виразів або структур, які створюють подібний ефект або вплив у мові перекладу. В англійській фразі “It was the best of times, it was the worst of times” повторення “it was” створює акцент. Українською це можна перекласти як «Це були найкращі часи, це були найгірші часи», що зберігає повторення та його ефект.

6.Символіка та культурні відсилання: Переклад символіки та культурних відсилань вимагає глибокого розуміння культурного контексту, в якому було створено твір. Перекладачі повинні бути знайомі з історією, віруваннями та звичаями культури-джерела, і, можливо, їм доведеться дослідити конкретні символи або алюзії, щоб точно передати їхнє значення в мові перекладу. Переклад символізму в назві роману Гарпер Лі “To Kill a Mockingbird” є складним, оскільки «пересмішник» є символом невинності в цій історії. Прямим перекладом назви на українську мову було б «Вбити пересмішника», але це може не передати той самий символічний зміст для українського читача. Перекладачеві варто було б додати виноску або передмову, щоб пояснити символізм для цільової аудиторії.

Стилістичні прийоми створюють різноманітні проблеми для перекладачів, які повинні балансувати між необхідністю точності та вірності вихідному тексту і метою створення плавного, цікавого та культурно релевантного перекладу цільовою мовою. Розуміючи ці прийоми та їхній вплив на читача, перекладачі можуть приймати обґрунтовані рішення щодо найкращих стратегій передачі художнього та емоційного впливу оригінального твору. Для цього потрібні не лише лінгвістичні знання, а й глибоке розуміння культурних нюансів, які наповнюють і формують вихідний текст, а також творчий і гнучкий підхід до вирішення проблем у процесі перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1.Левицька, Л. (2012). Стилістичні засоби в художньому перекладі: теоретичні та практичні аспекти. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2(32), 45-49.

2.Мельник, О. (2014). Особливості перекладу художніх текстів: проблеми та методи. Філологічні студії, 3(17), 82-87.

3. Baker, M. (2011). *In Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge.

Ковальчук Н. О., Чумак Л. М.
Житомирський державний університет імені Івана Франка

SKETCH ENGINE: ПОТУЖНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕКСТІВ ТА ЛІНГВІСТИЧНИХ ДАНИХ

У сучасному світі обробка текстових даних є важливим елементом функціонування багатьох сфер життя, у тому числі інформаційної безпеки суспільства, його соціальних, економічних, політичних, наукових здобутків. Лінгвістика – не виняток. Обробка тексту зазвичай залучає статистичні методи, а також методи машинного навчання та обробки природної мови. Застосування цих методів дозволяє аналізувати велику кількість даних, що є важливим етапом у руслі розвитку лінгвістичної теорії та вирішення різноманітних завдань, зокрема розуміння тексту, переклад, аналіз діалектів [2, с. 53]. Для вивчення мови та текстів, аналізу мовних явищ, потрібні інструменти, які допоможуть дослідникам зробити це ефективніше та точніше. Один із таких інструментів – *Sketch Engine*.

Sketch Engine – це лінгвістична платформа, яка надає користувачам доступ до великої кількості лінгвістичних даних, які зберігаються у вигляді корпусів різних мов. Ця платформа дозволяє здійснювати пошук і аналіз текстів понад 90 мовами, досліджувати лексичні одиниці та їх взаємозв'язок, а також виконувати багато інших лінгвістичних операцій [3]. Ця інформаційно-лінгвістична платформа була розроблена у Чеській Республіці в 2003 році та з тих пір стала популярною серед дослідників та викладачів у галузі лінгвістики. *Sketch Engine* дозволяє швидко та ефективно аналізувати текстові дані, застосовуючи різні методи та інструменти.

Sketch Engine має декілька важливих функцій. Одна з них – це можливість пошуку слів та фраз у корпусах за допомогою регулярних виразів. Це дозволяє науковцям знайти велику кількість прикладів вживання визначених слів та фраз у різних контекстах, а на основі цих даних провести власне дослідження. Подальша взаємодія з корпусом передбачає використання мови *CQL* (*Corpus Query Language*) – мови запитів на платформі *Sketch Engine* для пошуку точних текстових даних в корпусах мови. Наприклад, *CQL* уможлиблює пошук специфічних слів або фраз в конкретних контекстах, а також колокацій [3].

Одним з напрямів дослідження на основі корпусних даних є визначення продуктивності префіксів та суфіксів як важливих аспектів лінгвістичного аналізу. Це дозволяє простежити зміну значення слів, утворених шляхом складання морфологічних елементів до твірної основи, що, в свою чергу, унаочнює принцип аналогічного словотворення та функціонування лексичних одиниць у мові. Продуктивність в загальному розумінні оцінюється на основі кількості появи (існування) нових слів, що можуть бути утворені за допомогою префіксальних або суфіксальних елементів.